

Rumunsko, Svatá Helena, Gernik

Filmová pohádka *Hastrman z Heleny*

Klára Jíchová

Před několika týdny jsme s kolegou z Eibenthalu založili youtube kanál *Televize Český Banát*. Jako první video jsem na něj umístila pohádku *Hastrman z Heleny*, na které jsme s krajanskými dětmi pracovali celé jaro a pak ji slavnostně uvedli v několika českých vesnicích. Červnovou slavnostní premiéru v dějišti filmu, na Svaté Heleně, jsme pojali ve velkém stylu s červeným kobercem, proslovy a upomínkovými předměty.

Film je ke zhlédnutí na tomto odkazu:

https://www.youtube.com/watch?v=T40WHAhLgXA&ab_channel=TV%C4%8Cesk%C3%BDBan%C3%A1t

Níže si pak můžete přečíst příběh našeho filmu, jak jsme jej společně s dětskými protagonisty sepsali pro krajanské časopisy.

Je začátek února 2021. Po dvouměsíční distanční výuce se na Svaté Heleně vracíme do školy. Několik týdnů jsme měli online hodiny a odpoledne a večer jsme se po domech s dětmi scházeli na výtvarku, hudebku, hudební nástroje a doučování. To vše po mnoha malých skupinkách, aby se případná nákaza kvůli nám nešířila. V únoru se tedy vracíme zpět a rozjíždíme i divadelní kroužek, který se konat nemohl. Hned první lekce nás velmi překvapí. Hrajeme scénky ze života, pak vymýšlíme scénky ze života helenských strašidel, o kterých jsme si vyprávěli a psali na podzim. Nápady jsou tak zdařilé, že je stačí pospojovat za sebe a je z toho příběh. A teď, co s ním. Když z něj budeme chtít udělat divadlo, zase nás může zbrzdit

karanténa a není vůbec jasné, zda budeme mít možnost ještě letos hrát pro lidi. Rozhodneme se pro film. Příští týden tedy přinesu napsaný scénář a začneme zkoušet. V té chvíli ještě netušíme, že se do hříčky několika helenských dětí zapojí několik desítek lidí z Heleny, Gerniku i Eibenthalu.

Když nám učitelka řekla, že budeme natáčet film, tak mě to moc netěšilo, že jsem se musel dlouho učit a měli jsme furt zkoušky. Ale potom pomalu a pomalu se mi to začalo líbit, protože učitelka vymýšlela pořád něco nového. Začalo se mi to líbit, jinak bych do toho filmu nešel. Vzal jsem si na sebe helenský kroj, šátek, boty a byl jsem jako panna. Moc se mi to líbilo, jak jsme natáčeli, moc. Ostatní děti byly zase něco jiného: Lucie, Káča Sedlářová, hastrman, děti a tak dále. Chodili jsme po ulici a natáčeli každého, kdo co měl. Bylo to dobré. Uvidíte nás na youtube.

Jozífek Kunů

Natáčení jsme zahájili na začátku dubna, aby se mohly účastnit i děti učitelek, které odjížděly domů do ČR. Točíme na mobil propojený s diktafonem, většinou o víkendu, někdy i odpoledne po škole. První i druhý natáčecí den pobíháme v zeleném oblečení kolem Louže a v helenských uličkách. Natáčíme malé vodníčky. Obyvatelé Svaté Heleny si začínají všimnout, že se něco děje.

Je duben. Dnes v 15 hodin budeme natáčet malé vodníky. Moc se těším. Ve škole se převléknu na zeleno. Pak nás paní učitelka obarví na zeleno. Jdeme k Louži a začneme utíkat. Pak kdo chce, tak může i do Slepé ulice, ale já nepůjdu. A naposledy do Englicka. To jdeme všichni.

Anna Pec

Třetí natáčecí den jsme s Bílou pannou hledali po vesnici její nástupkyni, kterou jsme jí pomohli ukrást a unést až do staré školy, kde se zabydlela. A aby únosů nebylo málo, s hrůzostrašnou Lucií jsme unášeli nevinné hrající si děti. Přes týden jsme pak dotáčeli záběry z interiéru – přehlídku helenských mladých dívek vykonávajících běžné denní aktivity a netušících, že jen o vlásek unikly únosu Bílou pannou.

O čtvrtém natáčecím dnu na konci dubna nám přijely na pomoc Gernik a Eibenthal. Převlékly se do zeleného, nechaly si nazelenit obličej, a pak už jen běhaly a běhaly, aby naše Káča s hastrmanem měli hodně dětí. Večer si pak užily helenské děti, které se mohli povořit na bagru řízeném Petrem Hrůzou.

Pátý natáčecí den začíná jít do tuhého.

Je dubnová neděle, a právě jsme přišli z kostela. Jdu se najíst. Ve dvě hodiny máme být před kostelem. Vezmu si na sebe nějaké kalhoty a žluté triko. Paní učitelka už nás tam čeká, ale musíme počkat ještě na Káju z Gerniku. Budeme totiž natáčet film a Kája tam hraje dost důležitou roli. Paní učitelka odjíždí připravit také dost důležitou roli, která zachrání vesnici a tu pohádku udělá veselejší. Čekáme na Káju, jééé, už jede, ale počkat, on tam není sám, má tam ještě další tři! Maruška? Péťa? Lojza? Ano, jsou to oni.

Ale už jedeme za paní učitelkou. Já tam nic nedělám, můj celý úkol je natřít hastrmana na zeleno. A kdyby se mu to smylo, tak znovu. Momentálně se natáčí, jak Káča míchá těsto. Musím být ticho, jinak to tam bude slyšet.

Káča štípe dříví.

A teď zalévá květiny.

Káča hraje slepicím na akordeon. Hastrman ji pozoruje ze stromu, je to vtipné.

Mají točit ještě spoustu záběrů, ale já už jdu domů.

Denisa Pek

Točili jsme scény s hastrmanem a Káčou. Točili jsme u Jozy doma, u Alenky doma, u Jozy na salaši, a ještě u krav. Celkově nám to trvalo 4 hodiny. Samozřejmě jsme měli i technické problémy. Ne vždy nám fungoval diktafon, takže jsme nějaké záběry museli přetáčet kvůli zvuku, ale zvládli jsme to.

Srandovní bylo, jak paní učitelka sotva mohla stát na traktoru, ale i přesto, že z toho mohla spadnout, tam zůstala stát, aby z toho byly hezčí záběry. Víc vám toho už neřeknu, nechte se překvapit, ale ať víte, máte se na co těšit.

Adela Pek

Začal květen. Šestý natáčecí den je asi nejnabitější. Zvládneme natočit většinu scén s turisty, svatební obřad na Vyhlídce a večer nás čeká pomyslná třešinka na dortu, ovšem mokrá a dost studená.

Dnes ve 13 hodin budeme natáčet turisty. První scéna je, jak jsme byli ubytováni. Ted' budeme mít volno a v 16 hodin znovu jdu. Tak jdeme natáčet scénu se školou. Pan učitel nám něco vypráví o škole. Denisa, Gábi, Adéla a já hrajeme turisty. Ted' budeme hrát u pana Štěpničky. Budu se ptát na zákusku. Hastrman nakukuje do okna. A pak jdeme k mapě a mluví k nám hastrman. Nabízí zákusku. Jdeme k Louži. Káča a hastrman tam budou skákat.

Anna Pec

Je květnová neděle. Ve dvě hodiny máme být u babičky, vezmu si triko Kudrna, kaštek Kudrna a boty a jdu. Budeme natáčet turisty, jak jedí helenské rohlíčky. Paní učitelka už přišla. Musíme nakousat rohlíky. První záběr máme za sebou. Jdeme na další k paní učitelce Sofi. Anička a Gabi si berou sýr. V dalším záběru už bude hastrman a Káča. Musí se připravit, bude se točit pár záběrů ze svatby. Zjistili jsme, že nemáme s čím jet na skály, budeme muset jít pěšky. Už přijel pan farář z Gerniku, musí se taky připravit. A už jdeme ten velký kopec, je obrovské vedro... Jéé, jsme tu! Svěží vánek.

Natáčí se pár záběrů.

Pan farář jde sám dolů, aby stihl mši svatou, zatímco paní učitelka ještě natáčí Káču a hastrmana. Jdeme dolů, a ještě budeme natáčet záběry u pana Štěpničky v krámě a u školy.

Ted' nastala ta chvíle, kdy Káča a hastrman musí skočit do Louže. Voda je ještě hodně studená.

A už jsou tam.

Paní učitelka je veze na charitu, aby se vysprchovali teplou vodou.

Tím to skončilo.

Denisa Pek

Sedmý natáčecí den jdeme s vysvobozenými turisty kus cesty na Gernik a s dívkou v černém na místní krchov.

Osmý natáčecí den si půjčíme Petra Hrůzu, předsedu místní krajské organizace a místostarostu, samozřejmě s novou motorkou, a pokoušíme se ho přesvědčit, aby na pár záběrů odložil svůj pověstný úsměv... Také nás čekají interiérové nahrávky replik vypravěče a některých postav.

Devátý den nás čeká jakési finále. Nazdobíme vůz a koňské spřežení, dva Františkové usednou na kozlík, dozadu posadíme ženicha s nevěstou a jedeme po vsi. Natáčíme přímo z vozu, z cesty i z kufru jedoucího auta. Lidé na Svaté Heleně vybíhají z domů a mávají na svatbu. U Štěpničků nás čeká zastávka. Domluvené byly helenské rohlíčky pro ženicha a nevěstu, ale svatebčané nám připravili i závoru, přípitek a proslovy... Některé tváře jsou pro mě nové. To ten Eibenthal...

Blíží se konec května. Desátý a jedenáctý den dotáčíme, co jsme nestihli. Vybíráme muziku, a hlavně se začínáme nořit do stovek záběrů a vybírat a řadit za sebe ty, které pak posíláme do střihu. A pak už nám nezbyvá než jen se těšit na výsledek.

A pokud se u něj diváci pobaví alespoň z poloviny tak, jako jsme se bavili my při natáčení, splnil svůj účel.

Rumunsko, Svatá Helena, Gernika Eibenthal

Dětský tábor u Petrových mlýnků

Klára Jíchová a Alexandr Gajdzica

Na začátku srpna letošního roku uspořádali dobrovolníci z české Ligy lesní moudrosti ve spolupráci s českými učiteli tábor pro krajanské děti. Účastnily se ho děti ze Svaté Heleny, Gerniku, Rovenska, Eibenthalu, Ešelnice a z ČR. Spalo se na louce nedaleko Petrových mlýnků u Gerniku – v tee pee a ve stanech, mylo se v potoce a vařilo se v polní kuchyni nad otevřeným ohništěm, a to zejména tradiční jídla z místních surovin od helenských a gernických hospodyň. Celým táborem nás provázely *Staré pověsti české*, takže děti se vydaly za bájným Krokem a jeho dcerami, vyráběly koně a cvičily se ve střelbě lukem, aby se mohly účastnit *Dívčí války*. Zahrály si lesní golf i turnaj v ringu, utíkaly s Horymírem z Vyšehradu a bojovaly v Lucké válce. Podrobnosti, velké množství fotografií i videa naleznete na našem FB *HezkyČesky v Banátu*.

Rumunsko, Svatá Helena a Gernik

Letní festivaly u krajanů v Rumunsku

Klára Jíchová

Začátek prázdnin u krajanů v Rumunsku předznamenal dva velké festivaly. Děti z folklorního kroužku na Svaté Heleně, vydatně podpořeny dětmi gernickými, byly pozvány na festival národnostních menšin v Rešicích. Po dlouhé covidové pauze si opět vyzkoušely, jaké to je vystupovat na venkovním pódiu před velkým davem lidí, jak i ve vedru zvládnout tradiční kostým, co udělá s dechovými nástroji nadměrná teplota a jak se napříště chovat v případě horší kvality zvuku.

Závěr června pak patřil festivalu chrámových sborů v Eibenthale. V místním kostelíčku se po slavnostní mši svaté vystřídaly sbory z řady českých vesnic, osobně jsem chystala hudební pásmo s Moldavou, Gernikem a Svatou Helenou. Nadšení, pospolitost a radost ze setkání se později přesunuly z chrámu Páně do místního restaurantu U Medvěda.

Prázdniny pomalu končí a my se můžeme těšit na další dva festivaly, kde vystoupíme, a sice na Festival Banát na konci srpna a Krajanský festival na začátku září.

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Český den v Gáji

Stanislav Havel

V neděli 8. srpna připravila Česká beseda Gáj setkání místních krajanů a jejich přátel. Český den začal mší svatou v kostele svatého Václava. Mše byla v českém jazyce a vedl ji místní kněz Čaba Čipak a po ní vystoupení krajanského souboru *Krajani*. Po mši svaté následoval hudební podvečer v Českém domě, kde zahrál a zapíval český krajan Jarko Bodnár a také vystoupily folklorní soubory českých besed z Kruščice a Bele Crkve.

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Terénní výzkum studentů Ústavu etnologie Filozofické fakulty UK v srbském Banátu

Stanislav Havel

V srpnu se vydalo 25 studentů etnologie se svými vyučujícími na desetidenní terénní výzkum mezi české krajany do Srbska.

Hlavním úkolem studentů bylo hledat informace v archivu České besedy Bela Crkva k plánované knize, která má mapovat stoletou historii České besedy Bela Crkva. Ostatní studenti vyráželi do „terénu“ mezi krajany a sbírali informace k tématům, kterými se v srbském Banátu zabývali. Studenti si vybrali např. tato témata: česká svatba v Banátu, porody, řemesla, tradice, jídlo, hřbitovy, pohřby Čechů v Srbsku.

Ze studentského výzkumu má vzniknout kniha *Češi v srbském Banátu a Sto let České besedy Bela Crkva*. Na téma jídlo českých krajanů v Srbsku píše jedna studentka bakalářskou práci.

Foto: Jan Haken

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Paprikašijada a festival Srbský Banát

Stanislav Havel

Nejpopulárnější akci českých krajanů v Srbsku pořádá České beseda Česko Selo v ulici Jana Husa v Českém Selu. Na této akci se každoročně scházejí téměř všichni krajané ze Srbska, příjíždějí hosté z České republiky a zástupci Velvyslanectví České republiky v Bělehradě v čele s panem velvyslancem Tomášem Kuchtou. Letos se mezi 31 zúčastněných týmů objevili také slovenští krajané ze Srbska, studenti a vyučující z Filozofické fakulty UK v Praze či představitelé města Bela Crkva.

Po Paprikašijadě následuje festival Srbský Banát, na kterém letos zahrály tři srbské kapely. Někteří interpreti mají české kořeny.

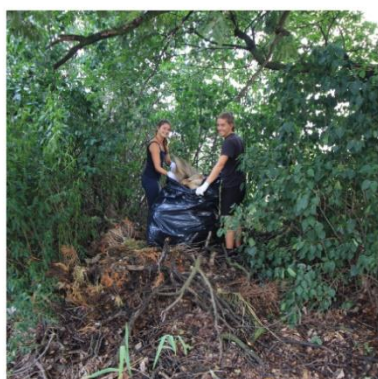
Srbsko, Bela Crkva, Kruščica

Hnutí Brontosaurus pomáhá krajanům v Srbsku

Stanislav Havel

Každoročně jezdí pomáhat Hnutí Brontosaurus českým krajanům do Srbska. Po roční pauze se tak stalo i letos. Brontosauři měli dost práce. Pomohli uklidit hřbitov v Českém Selu, připravit třídu pro vyučování českého jazyka v Etnodomě v Kruščici, uklidit od odpadků celou vesnici v Českém Selu, vyrobili evropský rozcestník, ale hlavně se podařilo projít a zakreslit do mapy turistické značení v srbském Banátu.

Turistické trasy budou zakresleny na openstreetmap.org a zbývá jen dodělat cedule s místními názvy a dokreslit značky.

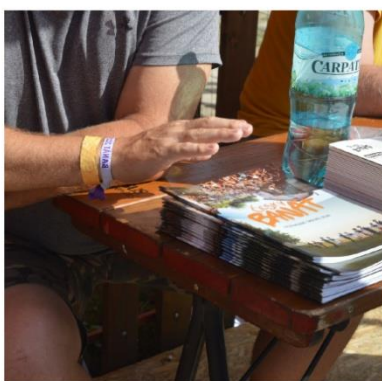
Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Festival Banát

Stanislav Havel

Přes čtyři roky pracuji na propojování českých krajanů z rumunské a srbské části Banátu. Dalším výsledkem této snahy je festival Banát, který začíná v Srbsku *Paprikašijádou* a festivalem *Srbský Banát* a poté se přesune do rumunského Eibenthalu.

Na letošním festivalu Banát vystoupil za české krajany ze Srbska band Jarka Bodnára a o prezentaci Českého Sela a okolí se postaral Emanuel Veverica, který prodával srbskou kávu, rakiji a další výrobky, ale hlavně návštěvníky festivalu informoval o srbské části Banátu.

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Nový školní rok – Nová fotbalová sezona

Stanislav Havel

I ve školním roce 2021 /2022 platí pravidlo, že kdo chodí na češtinu, může hrát fotbal za FK Ratar Kruščice. Fotbal slouží jako dobrá motivace k učení českého jazyka, tak jsem i pro nový školní rok přihlásil dvě žákovská družstva do soutěží Srbského fotbalového svazu. Starší žáci budou hrát Vojvodinskou ligu starších žáků a mladší školní děti budou měřit síly v Minimaxi lize.

Za velký úspěch považuji, že se podařilo v jediné ryze české vesnici v Srbsku, kde žije necelá dvacítko obyvatel, obnovit činnost fotbalového družstva FK Ablian Češko Selo. A kde se hraje fotbal, tam to žije!

